

НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

Департамент „МУЗИКА“

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Павел Стефанов

преподавател в специалност „Звукорежисура“ при ТКДФ на НМА
относно дисертационен труд на КАЛИН КАРАЛЕЕВ за присъждане
на образователна и научна степен „доктор по музика и музикално изкуство“

на тема

"ЗВУКЪТ В КИНОТО И ТЕЛЕВИЗИЯТА. СЪВРЕМЕННИ ТЕНДЕНЦИИ И
РЕАЛИЗАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ"

Представеният труд на кандидата Калин Каралеев представлява сериозна и задълбочена разработка върху проблеми, които той очевидно познава детайлно и от първо лице. Авторът има сериозен опит като звукорежисьор както в България, така и в чужбина. Аз лично познавам Калин Каралеев и неговата работа от времето, когато беше ръководител на звукорежисьорите в Българска Национална Телевизия.

Трудът се състои от увод, пет глави, заключение, библиография. Първа глава се концентрира върху контекста и хронологията на „звука под картина“. Тя представлява обобщен разказ за възникването и развитието на звуковата технология в киното, в телевизията и в сферата на битовото потребление. Присъства и анализ на ключовите събития и движещите обстоятелства в този процес. Коментирани са основните звукови формати, появили се през годините и оказали влияние върху развитието на филмовия звук. Изложението е ясно, точно и стегнато, съдържа необходимото количество информация за изграждане на

достоверна представа за еволюцията на звуковата технология в киното.

Втора глава се спира по-подробно на основни психоакустични особености на човешкия слух и свързаните с тях електроакустични закономерности на реализацията на звука в кино-зали и в битови условия. Отново личи задълбоченият и компетентен подход на докторанта при анализ и обобщение на обширни области от професионалното познание. Тъй като характеристиката на локализационните способности и пространствения слух и човека са водещи при разработването на многоканални звукови формати за киното и телевизията, то тази глава е от особено значение и подчертава реалните основания за съществуването на т.н. „обгръщаш звук“. Разбира се тя не изчерпва съответната проблематика, нито е детайлизирана в значителна степен, но това е напълно оправдано и дори необходимо с оглед функцията на раздела като психоакустичен и мотивационен контекст на основната тема.

Трета глава се фокусира върху съвременните звукови формати в киното и тяхното навлизане в практиката в България. Прави впечатление опитния и критичен поглед, който докторана демонстрира. Достоеен за уважение е фактът, че Калин Каралеев заявява и отстоява лична позиция по отношение на проблема, спестявайки ненужна куртоазия и излишни евфемизми. Изложението относно техническите и технологични белези на филмовия звук отново е конкретно, съдържателно и състоятелно.

Четвърта глава на дисертацията може да се определи като "най-творческа". Разгледани са основните компоненти на филмовия звук от гледна точка на новите възможности, очертани от съвременните многоканални звукови формати в киното. Определено личи опит и самочувствие от страна на докторанта, коментарите и предложените решения са реални и основателни. Бих могъл да препоръчам разширяване и обогатяване на този раздел с оглед на факта, че той е от най-голямо практическо и художествено значение в настоящата дисертация, и съответно би представлявал най-голям интерес за професионалните читатели.

Пета глава съдържа интервюта с няколко изявени български звукорежисьори с богат опит и реални практически познания в сферата на звукът за кино и телевизия. Засегнати са множество конкретни практически проблеми относно филмопроизводството и в частност относно звука. Колегите споделят откровено и достоверно своя опит, впечатления и методи на работа. Намирам този раздел за много полезен и съм съгласен с Калин Каралеев, че „събрания по този начин писмен материал има принос за развитието на професията у нас и може да бъде отправна точка за нови изследвания”(стр. 116).

Заключението обобщава точно съдържанието и проблемите, разгледани в докторската дисертация. Повечето от изброените приноси са реални и съществени, общо подчертавайки стойността и тежестта на работата.

Разбира се в дисертацията могат да се открият някои пропуски и неточности, но те са без особено значение спрямо третирането на главната тема, представянето и анализа на проблематиката. Например твърдението на стр 8 *„Направеният исторически преглед на звука в киното и телевизията се явява пръв по рода си и в този смисъл може да бъде много полезен за широк кръг читатели“* - втората част на изречението е абсолютно вярна, но историческият преглед не е пръв по рода си, съществуват подобни разработки както в НМА, така и в НАТФИЗ (вероятно и в други ВУЗ-ове, където има подобна специалност). По-точно е да се каже, че за пръв път се прави така подробен преглед и се използва подобен паралакс. В този смисъл намирам, че приноси 1. и 3. от списъка, поместен в края на дисертацията, не са напълно основателни предвид наличие на предишни подобни трудове. Независимо от това общата стойност и принос на труда са достатъчни за неговото пълноценно утвърждаване.

Макар и да прозира в повествованието, не е ясно формулиран един от основните проблеми на съвременния многоканален обгръщащ звук – въпреки почти безграничното разширяване на технологичните и изразни възможности на звуковите системи тепърва предстои осмисляне и концептуализиране на

художествените и естетическите рамки в целия процес. Все още сме далеч от ясна философска и художествена доктрина относно приложението и интегрирането на тази разширена звукова реалност, както и от истинска технологична обосновка на този процес.

Като цяло може да се обобщи, че това е компетентно разработена дисертация с дълбоко познаване на спецификата, особеностите и тънкостите на проблематиката. Положително е използването на българска терминология като „обкръжаващи канали“, „обратна съвместимост“, и т.н.. Общо терминологична база е много добра. Прави впечатление познаване на водещите автори в сферата на звукоорежисурата както от англоезичната, така и от немскоезичната литература. Библиографията е впечатляваща, съставена от реално познавани и използвани от докторанта заглавия. Работата е строго професионална, по същество, съдържаща концентрирана информация с висока стойност без излишно разводняване. Докторантът дава адекватна оценка на положителните и отрицателните страни на конкретните звукови формати и системи. Демонстрира ярък професионализъм и заслужено професионално самочувствие. Смело заявява и обективно защитава лична позиция по отношение разглежданите въпроси.

Аз лично прочетох работата с голям интерес и професионално удовлетворение. Бих казал че усещам този текст много близък и ако аз трябваше да го напиша, бих го оформил по същия начин както структурно и като професионално съдържание, така и стилистично и терминологично.

Според изложените впечатления и изказаното от мен мнение, както и според качествата на предложения дисертационен труд, убедено препоръчвам на уважаемото жури да присъди на кандидата Калин Каралеев образователната и научна степен "Доктор по музикознание и музикално изкуство".

София, март 2018

доц. д-р Павел Стефанов